
Likovne meditacije

Damir Đirlić

RAZVALINE LICA – SLIKE NADJE JOVANOVIĆ

U ovdje izloženim djelima srpske slikarice Nadje Jovanović otkriva se automatizam ljudskog odnošenja na granici apsolutne izolacije. Logika slike dovodi humanoidne figure u odnos unutar kojeg, lišene svake izražajnosti, bez lica i ruku, ne mogu komunicirati osim posredstvom surove, neljudske simetrije. Figure u međusobnom zrcaljenju ne odražavaju ništa osim vlastite praznine. Raspoređene u toj bačenosti one se opipavaju i vežu čvorovima monsturoznih kravata ili isprepliću dimove unutarnjih zgarišta koji im struje kroz rupe za lica. Rupa je istina lica, sljepoća istina vida, tišina istina glasa, a susret je nemoguć jer ga priječi tamno središte simetrije oblikovano odbojnom silom nastalom pokušajem ljudskog dodira. U otuđenom zajedništvu tog pokušaja sustvaraju se dvije u gnostički simbol uvijene ljudske figure, šuplje lutke u svijetu napuštenom od Boga. Jedna drugu ne mogu uhvatiti, niti shvatiti – a ničega za shvaćanje tu više ni nema. Ispod maski i nema licâ, nikakve autonomne ljudskosti, samo raspršeno trajanje tijelâ. Počelo vlage i memle gotovo je do kraja savladalo mit o vatrenom porijeklu duše – tijela su promočene peći u hladnom prostoru smrti. Lica postala dimom kanalizacijski se izljevaju u prostor slike bojajući prizor gotovo oslobađajućim beznađem. Opća bezbojnost atmosfere pomno građena tonovima sive i duboko modre evocira osjećaj razgrnutosti privida: odsustvo unutrašnjosti, ljudske ljuštore kroz koje strašno vrijeme tromo iscuruje u prijeteći ili sputavajući prostor. Intencija slika nije kritičko-emancipatorska, nego relevacijska, čime one rezoniraju s modernim nihilizmom, ali u njima titraju i utjecaji starijih, mističkih i budističkih slika svijeta. Ovaj osvrt bit će zaokružen posljednjim dvjema strofama ikonične pjesme antologijskog hrvatskog pjesnika Josipa Severa »Prostrano sagorijevanje« na koju slike Nadje Jovanović motivima i ugođajem neodoljivo

Podsjećaju (izuzevši, naravno, gramatičko prvo lice čijih tragova na ovim slikama nema jer je »ličnost« *anatta*, otpočетка urušena):

iza i prije mene

umorna pusta ravnica.

osjećam srušeno vrijeme

i razvaline lica

i onda pun tišine

bježim od sebe u dim.

a kada ogranj umre

od pepela poludim.